

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 8 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bórmentlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

Kossuth Lajos

Egy éve, hogy a magyar történelem e titáni alakja elment a minden élők útján. A nemzet legnagyobbjait: Hunyady Jánost, Mátyás királyt, Széchenyit, Batthyányt, Deák Ferencet sem kísérte talán oly osztatlan részvétellel, oly igazi mély fájdalommal haló porukba, mint a magyar szabadság és függetlenség, a világszabadság félistenét: Kossuth Lajost.

Azt hitték sokan, hogy halálával emléke elmosódik, hatása csökken. De ha valakinél, úgy Kossuthnál látjuk, hogy a lélek, az eszme halhatatlan. A törékeny porhüvely rég az enyészeté, de emléke, neve fényesebben ragyog, mint életében bármikor.

És ez így van jól. Nemzeti bűn volna, ha feledni tudnók azt, ki szét-törte a rendi Magyarország bilincseit, eltörölte az ósiséget, a jobbagyi rendszert, behozta a népképviselői alkotmányt, a közteherviselést, a tudomány szabadságát; ki midőn nemzetünk, hazánk léte s nem-léte forgott kockán: hazaszere-tetének lángjával, szavának varázsere-jével százezer és százezer kart, millió és millió értékű pénzáldozatot varázsolt

elő e drága kincsek védelmére. Aztán, midőn a zsarnokság leigázta elbukott nemzetünket, két évtized roppant munkáját s anyagi áldozatait vetette felszabadításunk oltárára, ő volt az alpha, Deák Ferenc az ómega; Kossuth és az emigráció működése nélkül nincs kiegyezés, nincs dualizmus, nincs Deák Ferenc, nincs új magyar alkotmány, magyar szabadság.

És a függetlenségi eszme is ott él minden magyar ember szívének mélyén. Tartozunk bármely párthoz: egy szívvel, lélekkel óhajtjuk azt, hogy hazánk a szabad, független államiság összes a-tributumait visszanyerje s képes legyen elviselni. A különbség csak az időpontra s a mikéntre nézve áll fönn. A tulnyomó többség meggyőződése szerint ma erre sem az európai helyzet, sem hazánk belső állapota, sem kulturális és gazdasági helyzete nem alkalmas; a jelentékeny kisebbség szerint igen s szerinte a függetlenség a létező bajok ellen is a leghathatósabb panacea volna.

S hogy így él a függetlenség eszméje, mely a Habsburgház trónöröklésével nemcsak hogy nem áll ellentétben többé, de egyenesen annak legitimitását veszi kiinduláspontul: hogy így él az összes magyar pártok közt a független-

ség eszméje, az nagyon jól van így. Az egyes ember minden törekvése az, hogy önállóvá legyen s nyomorult szolgálélek az, ki erre nem törekszik, ha a végcél talán hosszú évek munkája való-sítja is. Épp így önmagáról mond le az a nemzet, mely teljes önállóságának, külön-álló egyéni létének eszméjét feladja, ha netán e végcél időlegesen mellőzni, más közvetlen létecélokért talán évszázadon át pihentetni kénytelen is.

S éppen, mert ily örök hálára kötelezte Kossuth nemzetét nagy alkotásai-val, jellemének, életének páratlan tökélyével, nem volna érdemes élni e nép, ha el tudna róla feledkezni s nem lenne örök hálájának tárgya, a nemzeti küzdelmek s aspirációk kifejező alakja.

És hogy valóban az lett, bizonyítja, hogy halála után egy év múlva neve, emléke tisztábban, fenségesebben ra-gyog. Ma már nem egy párté ő, hanem az egész nemzeté.

A Kossuth-kultusz él és élni fog s Kossuth maga lassankint a magyar mit-hosz egyik legnagyobb alakjává válik.

S tévednek azok, kik a Kossuth tiszteletéért haragusznak e nemzetre. A magyar nem tagadhatja meg azt, ki egészen érette élt lángoló tehetségének, izzó lelkesedésének, határt nem ismerő

AZ „ÓRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

Közműveltség és a társadalom.

A sárospataki ev. ref. főiskolai irodalmi önképző-kör március 23-iki estélyére írta és felolvasta:

ifj. Mitrovics Gyula.

Egy jó ismerősöm nagyon szeretett min-dent, ami régi.

Boldog volt, ha molyette, avas, sárgult könyvek lapjait forgathatta; még boldogabb, ha egy ilyen grapsával gazdagithatta szép könyv-tárát. És hogy gazdagithassa, még a kevésbbé illő eszközök és módok sem zsenirozták. S bár máskülönben lelkiismeretes az örökös töprengésig, ez irányban azért mégsem valami pedáns.

A nőknek ez a kedves kifejezése: meren-gés, nála nemcsak azt jelentette, mit más közönséges embernél. Őt ilyenkor nem mindig a női szemek ragyogása, nem a termet szépsége, egyszóval nemcsak a szerelem háborgatta, hanem a régmúlt idők elevenedtek föl előtte. Cicerót hallotta szónokolni a rostrumon; a katakombák ós-keresztýeinek ájtatos éneke zengett fülebe; a reformátorok emberfeletti munkáját látta. Velencében, a sóhajok hidján áll-dogálva, a gilyarabok elhaló énekét hallotta el-szállani a vizek felett.

Megszürkült márványdarabok közt töltötte az időt s az antik múzeumok örök szépségei közül választott magának ideált.

Ráfogtuk aztán, hogy ócska rozsdás garast többre becsül egy új, ragyogó koronásnál, egy keze-lábatört márvány görög isten-asszonykát egy kevésbbé szép, de eleven teremtsé-nél.

Pedig ő nem volt oly tökéletlen, mint magam is gondoltam. Csak egy kicsit többet tudott a történelemből, mint én; egy kicsit élesebb szemmel nézte és okosabb fővel ismerte azt az óriási hullámozást, azt az örök kavargást, az eszméknek és nyers erőknél azt a végnél-küli, sokszor szinte kétségbeesett tusakodását, amit történelemnek, az emberi faj életrajzának neveznek.

Gondolkodó fővel boncolta e változások okát s eredményét- és bölcseséget tanult belőlük. Azt vallotta is, mit mások csak mondanak: a történet az élet tanítómestere.

Ezért a napi eseményekről alkotott ítélete gyakran más volt, mint a miénk; az egyes társadalmi apróságoknak előre érezte oly követ-kezéseit, látta oly okait, melyeket mi nem sejt-tünk, sőt melyek felett mi gondolkozni sem tartottuk érdemesnek. Eltépelődött egyik-másik furcsaságon, mondjuk: léhaságon, melyeken mi csak jót neveltünk; s föl sem vette azt, amit mi föl-vont szemöldökkel ítéltünk el. Először fantasztának tartottuk, később magunkra mon-dtuk, hogy rövidlátók vagyunk. Egyénisége át-alakította a miénket s beláttuk gondolkozásunk gyarlóságát.

Azóta kezdtem én is összehasonlítani a jelent a múlttal. Azóta kezdtem gondolkozni hatásuk által egész a jövőbe nyúló teendőknél azon hosszú soráról, melyek a társadalom minden kicsiny tagjára is várnak

Gondolatban mind gyakrabban szálltam vissza a magyar föld és magyar faj multjára, küzködésére és elvontam belőlük a tanulságokat, melyek alkalmasak a jelen megteremkenyítésére és halaszthatatlan teendőink körvonalozására.

Mind gyakrabban töprengtem a magyarság létkérdésein és teendőin. És csak e töprengések, lelkem e hányása-vetése közt tudtam rátalálni arra a gondolatra, amelyet máskülönben minden okos ember vall, arra, hogy a magyar nemzeti műveltség egyszersmind a magyar faj létezésé-nek és fennmaradásának is a kérdése.

És mikor alkalmam volt kissé szélesebb körben széttekinteni, azzal a filozófiai gondolko-zással, melyet barátomtól tanultam el; akkor láttam be szomorúan azt, amit eddig igen okos emberek szavának sem hittem el, azt, hogy ami szerencsésebb sorsú nemzeteknek nem is oly nagy mértékben létkérdésük, mint nekünk és mégis közkincsükké vált: az nálunk csak üveg-házi növény. És az a gonddal ápolt, de beteges virág a magasabb tudományos és esztetikai mű-veltség.

E megfigyelés és elv nyilt kimondása talán vakmerőség. Talán alaptalannak és hazugnak fogják találni a vádat, mely e szavakban a ma-gyar társadalmi osztályokat éri?

Pedig e megfigyelésekben nem is kell valami mélyre s a követelésekben sem kell valami magasra szállanunk, hogy e szavak igaz-ságát még az elfogultak is belássák legalább, ha már a beismerést nem is kívánhatjuk.

Csak tessék a közszájon élő, a mindennapi beszélgetés közt, vagy szalonokban röpkedő ki-fejezésekre s gúnyos nevekre gondolni. A tudóst nem állandóan pedánsnak, bogarasnak neve-zük-é? A tanárra nem azt mondja-é művelt tár-sadalmunk, hogy csak olyan, mint az ember? nem kiáltja e ki — bizony igen sokszor alap-talanul — nagyképű strébernek azt, ki az iskola ajtaját betéve, nem igyekszik kevéske tudományá-

önfeláldozásának egész hevével. Mit várhatna maga az uralkodó egy hálátlan nemzettől? Ha el tudnók árulni Kossuth emlékét, képesek volnánk királyunkat is elárulni.

De a magyar együtt szereti mindkettőt, együtt hódol mindkettőnek. A Kossuth-kultusz nem kisebbíti a király iránti loyaltást. E nemzet a Kossuth sirján keresztül nyújtja kezét a királyi felség felkent jobbja után, hogy újra és újra ismétlje neki a hűség és szeretet szent fogadását!

Óh vajha teljesen megértenék s méltányolnák azt, hogy mily magasztos erő, mily isteni méltóság rejlik abban, ha egy nemzet hű érette élt nagyjai emlékéhez!

a. a.

KÖZÉLET.

Felügyelő-választás a dunáninneni ev. kerületben.

A minap lapunk is megemlékezett azon mozgalomról, mely a dunáninneni ev. kerületet jelenleg izgalomban tartja amelynek hullámai a politikai lapok terére is átcsaptak.

Elítéltük azokat az eszközöket is, melyekkel egyesek a Laszkáry pártról dr. Láng Lajos ellen dolgoznak, el azt a kiméletlen hangot különösen, melyet a „Budapesti Hírlap” névtelen lovagja használt, midőn Laszkáry ügyének úgy vélt szolgálatot tenni, hogy dr. Lángot kiküldtette a kormány kreaturájának, szatellesének, ki — atheistának materialistának is.

De egyuttal hangsúlyoztuk azt is, hogy az egyházi választásokba a politikai választások mérget, a személyeskedést, korteskedést helytelen dolog bevinni.

Jól esik most tapasztalunk, hogy lapunk álláspontja oly tekintélyes helyről, mint a milyen a pozsonyi evang. gyülekezet, sőt maga az egyetemes ev. theologia is, igazolást nyer, Bizonyosság erre nézve az a nyilatkozat, melyet alább egész terjedelmében közlünk.

A küzdő pártokon kívül állva, kívánjuk: vajha az a szellem, mely ezt a nyilatkozatot átlengeti, minden egyházi választásnál érvényesülne, de kívánjuk különösen azt, hogy e szellem a váltáságos helyzetben lévő dunán-

tól azonnal szabadulni és a nemzeti közműveltség építése körüli kötelezettségét és hivatását érezve, hivatalától fölmaradt pihenő idejét munkára áldozza fel? Nem nevezik-e nőink közül kék harisnyának azokat, kiket végzetek egy kis tudásvágygyal áldott meg? Nem magyar példabeszéd-e az: az asszonynek elég, ha annyi esze van, hogy a csorgás alá nem áll, amikor az csepeg (s ez férfaink igényeire vet világot!) Vajon nem a könyvszekrény-e bútordarabjaink közt a legmegvetettebb? Asszonyaink nem öntik-e ki lelkük egész haragját azokra a piszkos, poros könyvekre, melyek férjeiket — panaszkodás szerint — egész elvonják tőlük, melyek nekik versenytársaik, amelyek miatt őket elhanyagolják. A könyv olyan csodaszer, mely azzal az átokkal jár, hogy kiállhatatlanná és unalmassá teszi a férfiakat.

Már hallottam olyat is, hogy igazán vétkeznek családja ellen az, aki könyvet vesz. Láttam férjeiket, kik valósággal dugaszba, csempészett portéka gyanánt hordták haza könyveiket, mint állítólag kölcsönként porfészeket.

Szóval sokszor eféle csöfölgésekhez is hozzá kell folyamodnia annak, aki a saját képzése által is segíteni akar a magyar kultúra árva ügyén.

De tekintünk széjjel a szobáinkban. Alig van ház, ahol ne akadna egy-egy cifra függöny az ablakon, tarka szőnyeg a padlón, papirlegyezők, lepkék, rózsák és ballerínák, japán napernyők, tarkára mázolt arcképtartók a falon; bambusznád asztalkák és azokon a bouquet royal, chypre, mille fleurs, violette de parme, az eau de cologne cifrábnál-cifrábnál, kiürült, vagy még felbontatlan üvegcséi, névjegyeket és arcképeket tartó maché-tálcák, márványconsolók és egy pár kötetnyi nyomtatott papiros gazdag aranyozású díszkötésben. Mindezek ékességei

innen ev. kerület hazafias elemeit hassa át, nehogy — meghasonlott házként pusztulásnak induljon.

De beszéljen magáért a nyilatkozat maga.

A dunáninneni ág. hitv. evang. ker. egyházkerület gyülekezeteinek

Üdv az Urban!

Testvérek!

Hazánk, ós koronázó városának, egyházkerületünk e nem erőszakosan azzá tett, hanem a százados történeti fejlődés útján azzá lett természetes központjának, Pozsonynak evangyéliomi népe a most folyó kerületi felügyelő választás dolgában eddig nem tartotta szükségnek maga részéről a nyilatkozást.

Hallgatott, mert azt hitte, hogy az új kerületben új a szellem is, hogy közöttünk, mint mindenkinek, úgy a jelen, kétségkívül a kerület egész jövőjére kiható választás is ekesen, szép rendben és a mi fő: evangyéliomi szabadsággal, szeretetben, békességben s Isten nagykorúsított fiaihoz illő nemes méltósággal fog lefolyni.

Hallgatott, mert azt hitte, hogy e kerületben, e csak nemrég kötött testvérszövetségben, állandó létszen a jó egyetértés és nem akad annak tagjai közt de csak egyetlen egy sem, a ki üszköt merne dobni szent falaink közé, hogy a még egészen meg sem is épített új hajlékot fejünk felett lángokba borítsa — régi ellencink gyönyörűségére!

Hát csalódtunk, — s e csalódás igen nagyon keserűen esik a mi lelkünknek.

A kerület új, de a szellem mintha még mindig csak a régi volna! Kikről imént még azt hittük, hogy édes testvérek, ime — két, szinte ellenséges táborból, Losoncz- és Balassagyarmatról szólítják harca kerületünk összes fegyverfogható tagjait: a szavazó gyülekezeteiket s iskolákat!

Minket is felszólítottak.

Hát — szeretett testvéreink, ilyen harcban testvérharcba mi nem megyünk.

Krisztus egyházában mi pártokat nem ismerünk, pártoskodni nem akarunk.

Krisztus országában mi bálványokat nem állítunk, embereket nem szolgálunk.

Krisztus országában mi nem politizálunk, korteskedni semmi kedvünk.

Nem! Szent hely az, a holott mi állunk, — oldja le saruját, aki ide lép.

Mi, Krisztus országában, a ránk bízott hatalommal, a szentek jogával igen, — élni fogunk, de nem rontásra, hanem építésre.

szalonainknak, melyekben mélyre süpped lábunk a vastag szőnyegek; nem látjuk szomszédunk arcát, a nehéz gazdag plüss, selyem vagy csipkefüggönyöktől. S hogy a hangulat még tarkább, a hatás még keletibb s az ízlés — bizonyára — még tartalmasabb és válogatottabb legyen, egyik-másik fotelre affektált non chalanceszal van odavetve egy-egy, a szivárvány minden színével ékeskedő török szőnyeg-utánzat.

És ezeken a puha ülkéken kétségenkívüli kényelemmel pakolhatjuk el idomainkat, nyugtathatjuk fáradt fejünket és karjainkat.

Szóval testünk megkapja a magáét. De csak hamar kipihenjük magunkat. A jelenlevők tolettjeiből is eleget láttunk már; sőt tolakodás nélkül még a háziasszony és kisasszony szemében sem kereshetjük tovább az ég csillagainak a ragyogását. Kezd bennünk érvényesülni a szellem, amely, bármennyire érvényesül is, a szalónok kívül belől szöke kedvenceiben, szeretetreméltó butáiban is csak felébred — néha, megköveteli a magáét — olykor. Ilyenkor aztán önkénytelenül rátalál szemünk a vastag arany keretekre, melyek az óriás tábla tükrök és papirlegyezők mellett a falon itt-ott megakadnak. És némi csalódással konstatáljuk aztán, hogyha az aranykeretet láttuk, akkor már mindent megneztünk, ami arra érdemes volt. Szemünk tovább fordul. A szögeletben, a pálmák levelei alatt, fekete fénymázás oszlopon szerényen meghúzza magát egy-egy gipsz-, vagy fészöntvény, mely ember-formát mutat. Ha öltözéke fogyatékos, nyilván görög isten-asszony, ha gyerek és pláne nyíl van mellette, akkor lányszívekre vadászó szerelmes Amor; ha férfi, akkor Mars, Apolló, vagy éppen Herkules.

Egyik ember ízlése és a másiké közt csak az a különbség, hogy az egyik a szögeletbe

A nagy apostolt követve megteesszük, ha már e nyilatkozatot ki nem kerülhetjük, nyilván ajánlatunkat is, de a dobverőknek előbb oda kiáltjuk ugyancsak 6 vele: „Zengő ércz, pengő cimbalom, szeretet nélkül semmi vagy!” I. Kor. 13. 1.

Testvérekként testvérekhez, szeretettel, idegen befolyás és érdek nélkül, csupán egyházunk közjavát tartva szemünk előtt, jelentjük ki tehát a duló személyharc közepett:

Nekünk is vagyunk a kerületi felügyelő-ségre kiszemelt jelöltünk: férfiú, kibem bizodal-munk nagy kit nem ajánl ugyan aláírók sokasága, de ajánl szolgálata maga; kinek nincs esperes-ségeinkben, se a felsőkben se az alsókban családi összeköttetése, de azért mi mégis családja vagyunk mindnyájan; ki nem hivatkozhatik hosszas működésre, de rövid egy év ele-gendő vala neki, hogy e kerületben tűzoszlop-ként előljárjon és magának már is örök emléket állítson a pozsonyi lyceum újjáterem-tésével. Más téren — a haza szolgálatában szerzett érdemeit pedig jegyzi a történet mu-zsája. E férfiú — dr. Láng Lajos a mi espe-rességünk felügyelője.

Nem léptetjük mi fel őt Laszkáry Gyula ellen, csak mellette. Mert a kik, mint ők soha-sem voltak egymás ellen, azokat már csak az irántuk való közös tiszteletnél fogva sem szabad mi nekünk sem ellenségek gyanánt egy-mással szembe állítanunk. De felléptetjük — még a netaláni legyőzetés tudatában is, — mert a bizalom a szív dolga is. A szív nemes ér-zelmét pedig mindenkor mindenkiben tisztel-nünk kötelesség.

Felléptetjük, mert tudjuk, hogy Laszkáry Gyula esetleges győzelme dr. Láng Lajosra nem leszen vereség, hisz — felfogásunk sze-rint — egyházi téren a megnyert bizalom, győzelme marad még a szám-arány szerint vesztés félnék is. Igen! — a mi bizodal-munk és szeretetünk legyen mindenha dr. Láng Lajos elégtétele. Azért dőljön el bármikép a választás dolga, kerüljön e két jelesünk közül bármelyik a felügyelői díszes székbe, — méltó üli meg azt. A testvérek többségének akarata előtt mi nemcsak meghajlunk, de abban meg is nyugszunk, s az új felügyelőt teljes odaadással s hűséggel támogatjuk, míg hajónkat az Ur akarata szerint kormányozza.

Addig azonban — engedjék meg a sze-retett testvérek, hogy a mi jelöltünket szives jóindulatukba ajánlhassuk, azt az egyet pedig kérjük: vegyék fontolóra mind, a kiket illet, hogy a mi Istenünk nem a zavar, hanem a békesség Istene. — I Kor. 14, 33.

dugja, a másik a kályha tetejére állítja szobrai-t. Ezek a képzőművészetek képviselői.

Es e tárgyaknak van az a szép hivatásuk, hogy akik elég bogarasak szellemi élvezetet keresni, azt is föltalálják.

No de hát az ilyen bogaras és külön-c vi-gaszthatja magát azzal, hogy a társalgás fo-lyamán a szelleme is majd csak megkapja a magáét.

Az ám! Hát a beszédnek mi a tárgya?

Az ötletek, apercuk s a társalgás eféle fűszerszámai közt bizonyára megakad egyéb is. Beszélgetés közt talán előkerülnek komolyabb tárgyak is. Talán számot adnak olvasmányai-król. Elmondják ítéletüket egyik-másik újabb, nem épen unalmas könyvről s megkérdik a társaság tekin-télyeinek a véleményét. Megmagyarázzák, hogy mi tetszik nekik azon a gondola dalon, azon a rondo capriciozon, azon a magyar ábrándon vagy egyszerű népdalon, amit épen el-pergetett az újok. Mennyiben elégti ki őket az a könnyűvívés, az a viccelő kedv, mely a magyar novellisták közt divatozik. Hogy gon-dolkoznak azokról az irodalmi és művészeti kér-désekről, melyek Európa nagy szellemeit fog-lalkoztatják s amely mozgalmak hullámverése a mi írónk, művészeink szellemi világát is érin-tették. Beszélgetnek arról, hogy mi tetszik nekik Jókai-ban s mi teszi előttük olvashatatlanná Ke-ményt? Az Olajág miért áll közel szíveikhez? Miért kedvencük Petőfi és Tóth Kálmán s miért veszik kevesebbszer elő Aranyt? Mit tartanak azokról a gondolatokról, melyek Madách szerint az emberiséget mozgásban tartották, s amelyek a népek ezreit, hosszú korszakok századait se-misítették meg, zárták be és feledtették el az emberiséggel.

(Vége köv.)

11. §. Az állandó segélyezésben részesülők, az arról kiállított nyugtákon az illetékes ref. papi hivatal által igazoltatni kötelesek az életben lételt, özvegyi állapotot és az árváknál a 15. és 16. §-ban meghatározott feltételek fenállását.

12. §. Azon kérdés felett, hogy van-e a folyamodó özvegynek vagy árvának állandó évjáradékra és neveltetési, illetőleg gyámolítási segélyre igénye: a gyámintézeti alapot kezelő közalapi végrehajtó bizottság határoz. (L. 26. §-t)

II. Fejezet.

Az özvegyek és árvák segélyezéséről.

13. §. A. 3. §-ban felsorolt lelkészek és theol. tanárok özvegyei, a mennyiben férjük legalább 5 beszámítható szolgálati évvel bírt, a férj elhalálása után, állandó évjáradékra tarthatnak igényt, az árvák neveltetési, esetleg gyámolítási segélye azonban elhalt atyjok szolgálati idejétől nem függ s így az öt évnél rövidebb szolgálati idő után is feltétlenül folyó sikkatik.

14. §. Az özvegyi évjáradék összege egyelőre évi 250 forintban állapítatik meg, mely összeg a jelen szabályzat 34. §-ában jelzett revisio eredményéhez képest 10 év múlva feljebb is emelhető.

15. §. Az árvák részére folyósítandó neveltetési, esetleg gyámolítási segély összege, csak atyátlan árváknál minden egyes árvára külön-külön évi 50 forintban állapítatik meg; a szülők nélküli árvák pedig szintén külön-külön évi 75 forintot nyernek neveltetési segély címén. Ezen neveltetési, esetleg gyámolítási segély azonban csak 6-6 árva részére folyósítatik s így ennek összege teljesen szülőtlen árváknál az évi 450 forintot, atya nélküli árváknál pedig az évi 300 forintot, egy-egy családra nézve, felül nem haladhatja.

16. §. Az évjáradék kiszolgáltatása megszűnik:

ha az özvegy újból férjhez megy, vagy meghal; a neveltetési segély kiszolgáltatása pedig akkor, ha:

1. a fi-árvák a 20 évet, a nő-árvák pedig a 18 évet betöltötték, vagy ha házasságot kötöttek; azonban a testi vagy lelki fogyatkozás miatt teljesen keresetképtelen árvák, — ezen koron túl is — esetről-esetre meghatározandó gyámolítási segélyben részesíthetők;

2. ha önmagukat fenntartani képes állapotra jutnak, és végül 3. ha elhalnak.

17. §. Az atya nélküli árvák, anyjok elhalálása esetén, a szülőtlen árvák magasabb neveltetési segélyének élvezetében jutnak.

18. §. Állandó gyámolításra azonban, a fentebb jelzett előfeltételek megléte esetén is, csak az az özvegy tarthat igényt, ki néhai férjével a tényleges szolgálat ideje alatt, vagy azt megelőzőleg kelt össze, annak haláláig vele együtt élt és kifogástalan életet folytat.

Állandó segélyre pedig csak azon árvák bírnak igényjogosultsággal, kik az elhalt lelkész édes gyermekei.

19. §. Az előbbieken megkívánt általános kellékeken kívül, az alábbi pontokban felsorolt esetekre, még a következő rendelkezések állapítatnak meg:

a) Azon özvegyek, kik néhai férjökkel, ennek 60 éves kora után keltek egybe, állandó ellátásra igénynyel csak akkor bírnak, ha néhai férjökkel legalább 5 évig éltek házasságban. Hasonló elbírálás alá esnek az ilyen házasságból származott és árván maradt gyermekek is.

b) Azon özvegy, ki néhai férjével nem élt együtt, vagy attól törvényesen elvált, a férj után semminemű segélyre nem tarthat igényt, a lelkész gyermekei azonban, ha a feltételek különben megvannak, segélyre igénynyel bírnak és szülők nélküli árváknak tekintendők.

c) Az özvegy, ki erkölcsstelen életet folytat, vagy valamely büntett, vagy vétség miatt a polgári bíróság által elítéltetett, évjáradék iránti igényét nem érvényesítheti s a netán már megszerzett állandó segélyt elveszti, a lelkésztől származott gyermekei azonban, ha a feltételek különben megvannak, segélyre igénynyel bírnak s szülők nélküli árváknak tekintendők.

(Vége köv.)

IRODALOM, MŰVÉSZET

Előfizetési felhívás. Vettük és adjuk a következő, kissé nagyon is virágos stílusban megszerkesztett előfizetési felhívást 532 közkedvelt magyar népdalra. Mindazon népdalainkat, melyek méltó diszei hazánk dallam- és szöveg-harmónikus költészetének: két kötetben szándékozunk az ezredéves ünnepre kiadni. Az első kötet megjelenése után azonnal megindítjuk népdalaink általános gyűjtését. Az első kötet 16—20 nagy sűrűen nyomtatott 8-rétű ivre fog a szerződés szerint terjedni. Tartalmaz: 532 magyar népdalt mezzo-soprán, illetve bariton hangterjedelemben írva. Rendkívüli olcsó előfizetési ára elegáns egész vászon kötésben: 1 frt 30 kr., ajánlott küldéssel 1 frt 50 kr. Kérjük az előfizetési pénzt husvét előtt Szabó József köz. tanító ur kezéhez Nagybányára küldeni, hogy még idején a nyomtatandó példányok kellő számát megközelítőleg meghatározhassuk. A mű megjelenését a hírlapok jelezni fogják. Az utófizetési vagy bolti ára legkevesebb 2 frt 50 kr. lesz. — A letét helyességén, a szöveg erkölcsi nivóján, a dallamok rendezettségén és válogatottságán 6 évi lelkiismeretes fáradozásunk szerény bélyege ragyog. Az emberi kedély állapotát minden árnyalatát, szebbnél-szebb dal, nemesebbnél-nemesebb szöveg oly gyönyörűen körvonalozza: hogy alig található művelt ember, aki a magyar nép szívének e tipikus virágai között örömeiben, avagy bánatában lelkesülést vagy enyhülést ne találna. — A ki kilencz példányra előfizet, a tizediket ingyen kapja.

Értesítés. „Pál apostol élete és levelei“ c. művem XV—XVI. füzeté egy havi gyengélkedésem s a theol. akad. igazgatóság átvételével megszaporodott hivatalos dolgom miatt április közepén jelenik meg.

Pozsony, 1895. márc. 19.

Dr. Masznyik Endre.

vele, míg megakarják valószínűsíteni, már most beszélhetek. — Hogy az ajánlkozó mi módon tüntette föl ezt a házasságot a tábornokné előtt szükségesnek, azt nem képzelhetem, de azt hiszem, hogy ezt a tábornokné nekem sem mondta el, mert fölteszem arról, ki neki ez ajánlatot tette, hogy nevének s az ajánlott részletezésének elhallgatását megfogadta vele.

— Csakugyan így van.

— Hanem egygyel mégis többet tudok, mint ti, ismerem okait, eszközeit a mostani veszélynek, tudom, hogy miért van mindez, tudom, hogy az ajánlattevő maga idézte elő a veszélyt, készült rá hosszú éveken át. Sokáig rejtély volt előttem ez az ember, de a tábornok halála után néhány napra e rejtély kulcsa is kezembe került.

— És te hallgattál eddig?

— Meg kellett ígérnem, hogy a fellépésig hallgatok.

Hisz addig úgy sem volt erre szükség.

— Es ki ez az ember?

— Ormai Viktor.

Zoltán összehuzta szeméit s fejtét esóváltta.

— Nem lehet. Amint a bajt megtudtam, én is ő rá gondoltam rögtön; de nem a megmentőt kerestem benne, hanem a támadót, ki e szerencsétlen családot végkép tönkre akarja tenni.

— A támadó és védő egy személyben ő maga.

— Képtelenség! — Viktor Párisban lakik, éppen e napokban kapott akadémiánk tőle egy érdekes heraldikai közleményt, saját kezű levele kíséretében, a védő pedig személyesen volt a tábornoknéknál.

— Viktor nem él Párisban, itthon van már hetek óta, de titokban, levelei Párisból jönnek, azokat előre megírta s vannak ott megbízottai, akikkel ide küldeti, hogy úgy tűnjék fel, mintha ő Párisban lakték.

— Csodálatos dolgokat beszélsz te itt nekünk. Mi érdeke volna Viktornak, hogy Mártonfynét nőül vegye?

— Az, hogy örülten szereti. Ha kívánod, elmondom neked e borzasztó szenvedély történetét; de akkor nagyon előlről kell kezdenem.

Zoltán aggódva tekintett Ilmára, ki halványan, feszült érdekekkel függött Hermine beszédén.

— Ne íéj — jegyzé meg Hermine elérte Zoltán te-

kintetét, — a kisasszony semmi olyast sem fog hallani, amiben gyermeki szíve megbotránkozhatnék.

— Nos, beszélj, türelmetlenül várom, hogy azt az embert végre megismerhessem.

— Ezernyolcszáz negyvenkilencben Viktor, tudjuk, vídám, kalandos életű, gazdag ifju volt. A forradalom vége felé közeledett már, midőn kalandos utjában minket is meglátogatott. Kis lányka voltam még akkor, de nagyon jól emlékszem rá. Te nem voltál velünk, mert az iskola távol tartott; tanuló voltál.

— Külföldön — úgy van! — idegenné akartak nevelni; de nem sikerült nekik! Folytasd.

— Nos tehát Viktor tőlünk Párisba készült, de egy kis kerülővel. Hintón utazott. Utközben rá esteledett az idő s kénytelen volt egy kis mezővárosi fogadóban megszállni. A faluban egy csapat átutazó katona volt letelepedve, a tisztek a fogadóban szállásolták be magukat. Egy ezredes állott élükön, nagy tekintélyű férfi, s az udvar titkos beavatottja. Mint Viktor később megtudá, fontos papírok voltak nála, Viktor sokáig időzött az étkező teremben s hallgatta a tisztek beszélgetését. Egy másik asztalnál egy élmező biztos féle ember üldögélt, ki éppen egy pár fuvarossal alkudozott. Az ezredes egy ideig hallgatva nézte őket, aztán fölkel, csendesesen odalépett az alkudozóhoz s néhány szót váltott vele. Viktor nem sokat ügyelt rájuk, de azt látta, hogy néhány perc múlva a biztos fölkel s követi az ezredest. A tisztek is szétszözlottak, Viktor is fölment szobájába, előbb kiadván a rendeletet, hogy hintaja befogva készen álljon, mert már éjfél után utra kellett kelnie, hogy a kitűzött állomást elérhesse, honnan gyorskocsin szándékozott tovább utazni Bécs felé s atyám hintóját vissza kellett küldenie. Alig volt egy negyed óráig szobájában, midőn ajtaja föl pattan s az említett élmező biztos halálsápadtan beroshan hozzá.

— Uram! — suttogá kétségbeesve, — mentsen meg, mert halálfia vagyok!

Viktor csodálkozva nézett rá s kérdezé, hogy mit akar?

— Mentzen meg uram, örökös szolgája, hűséges ebe leszek, csak mentsen meg. E pillanatban még szabad vagyok, ön úgy is korán utazik, vigyen magával mint inasát, önnek úgy is mindegy, ha egy pár órával előbb indul is,

Kelt Pozsonyban, 1895. március 18-án.
A pozsonyi ág. hitv. ev. ker. gyülekezet nevében:

Dr. Samarjay Emil, Fűrst János,
felügyelő. elnöklő lelkész ev. aosp.

Jelen nyilatkozatot magukévé teszik:

Richter Ede, Polevkovics Gusztáv,
a récei ev. egyh. felügy. récei ev. lelkész.

Dr. Masznyik Endre, Zorhóczy Samu,
v. theol. akad. igazgatója. lyceumi igazgató.

EGYHÁZI ÉLET.*)

Az országos ev. ref. lelkészi özvegy-árvai gyámintézet alapszabály-tervezete.

I. Fejezet.

Általános határozatok.

1. §. A magyarországi ref. egyetemes egyház 1891—93. évi országos zsinatának 321. szám alatt kelt végzése alapján, az ev. ref. hitvallású lelkészek, körlelkészek (missionariusok) és theol. tanárok leendő özvegyeinek és árváinak gyámolítására országos gyámintézet alapítottatik, melyből az alábbi §§-okban megállapított feltételek korlátai között az özvegyek állandó éjjeladékból s az árvák neveltetési esetleg gyámolítási segélyben részesíttessenek, a befolyó évi jövedelmek egy részének folytonos tökéltése által pedig oly alap létesítetik, mely az országos gyámintézet állandó fönttartását s fejlesztését biztosítsa.

2. §. Az intézet címe: Országos ev. ref. lelkészi özvegy-árvai gyámintézet.

Székhelye: Budapest.

3. §. Kötelezett tagjai:

A magyar korona területén — vagy bár

*) Az ev. ref. egyház lelkészi karára nézve rendkívüli fontossággal bír a munkálat, mely az ev. ref. lelk. gyám- és nyugdíjintézet el nem fogadott tervezetét van hivatva, a nyugdíjintézet eszméjének elejtése mellett, pótolni. Azt hisszük, közlésével szolgálatot teszünk olvasóinknak, kiknek figyelmét felhívjuk rá.

azon kívül — jelenleg működő vagy ezután szolgálathoz lépő rendes lelkészek és állandóan alkalmazott, vagy alkalmazandó körlelkészek (missionariusok), kik a magyarországi ev. ref. egyház főhatósága alatt működnek.

Tagjai lehetnek ezen gyámintézetnek a theologiai rendes tanárok is, ha a jelen szabályzatban az egyes lelkészekre megállapított feltételeket vagy ők maguk, vagy a tanintézetet fenntartó testület, vagy pártfogóság ép oly mértékben teljesítik.

4. §. A 3. §-ban megnevezett, esetleg jövőben szervezendő hasonló minőségű állomásokon alkalmazandó lelkészek és missionariusok is, tekintet nélkül nős vagy nőtlen állapotukra, a gyámintézet tagjai sorába belépni kötelesek lesznek.

5. §. Segélyezésre igényt nem tarthat azon lelkészi özvegy, vagy árva, kinek néhai férje, illetve atyja, állásáról önként lemondott, vagy állásából egyházi bíróság jogerős ítéletével elmozdított.

6. §. A gyámintézet tagjait képező lelkészek, körlelkészek, illetve missionariusok esetleg theol. tanárok özvegyei, a mennyiben néhai férjök öt beszámítható szolgálati évvel bírt, az egyenlőség és testvériség elvének megfelelően s tekintet nélkül az elhalt férj által élvezett fizetés mennyiségére: egy és ugyanazon összegű éjjeladékból részesülnek.

A lelkészi árvák azonban néhai atyjok idejére való tekintet nélkül, tehát árvaságra jutások után azonnal — szintén egyenlő összegű neveltetési, esetleg gyámolítási segélyben részesíttetnek.

Az öt (5) beszámítható szolgálati évvel nem bírt lelkészek özvegyei ugyan visszanyerik a néhai férjök, illetve atyjok által a gyámintézet pénztárába befizetett összes tagdíjakat és belépési járulékot időközi kamatok nélkül, — de állandó segélyezésre igényt nem tarthatnak.

Az oly lelkészi özvegyek azonban, kiknek az elhalt lelkész-férjőtől származó kiskoru, s így

rendszeres nevelési segélyben részesülő gyermekei vannak, ilyenemü visszatérítésre igényvel nem bírnak.

7. §. Beszámítható szolgálati időnek tekintetik az az időtartam, melyet a most élő papi egyének ezen szabályzat életbeléptetésétől, az ezután hivatalba lépők pedig állomásuk elfoglalásától kezdve Magyarország és társországainak területén, vagy azon kívül létező vagy ezután szervezendő s a magyar egyetemes ref. egyház főhatósága alá tartozó s tartozandó egyházközségekben, mint rendes lelkészek, körlelkészek, vagy missionariusok szakadatlanul és egyfolytában töltenek el.

8. §. A szolgálati idő folytonosságának számításánál félbeszakításnak nem tekintik:

a) az időközben történt nyugalmazás;

b) a felfüggesztett állapotban töltött idő, ha az illető állásába ismét visszahelyeztetett vagy nyugalmaztatott, és

c) a tábori lelkészi vagy segédlelkészi minőségben eltöltött katonai szolgálati idő.

A meghatározott díjak azonban úgy a nyugalmazott, mint felfüggesztett állapotban, nemkülönben a hadi szolgálat ideje alatt is, pontosan fizetendők.

9. §. A 6. §. második bekezdése szerint esedékes díjak visszafizetése, a haláleset bejelentése után azonnal eszközölnöd; az állandó segélyek és neveltetési, esetleg gyámolítási költségek azonban azon napot követő hó elsejétől folyósítandók és fizetendők ki, évnegyedi utólagos részletekben, melyen a jogcím azokra nézve beállott, s azon hónap végével szünetendők meg, melyben jogcímük elenyészett.

10. §. Az állandó segélyezésre és a befizetett járulékok visszanyerésére jogosítottak igényök érvényesítését, jogcímök beálltától számított egy év alatt, illetékes egyházmegyei főhatóságuk útján kérelmezni kötelesek. Egy éven túl a befizetett járulékok visszanyerésére való igény egészen elenyészik; az állandó segélyezés pedig csak a kérelem beadását követő hónaptól kezdve jár.

a fogadóban mindenki tudja, hogy utra készen áll, hintáján kijuthatok én is. Ismétlem uram, hogy örökös szolgája leszek.

Az ember görcsösen vonaglott lábainál. Viktorban megmozdult az emberbaráti szeretet, azonkívül tetszett neki az eszme, hogy egy embert örökre lekötöztetettjévé tegyen.

— Jól van. Mindent elfogsz mondani őszintén, most nem faggatlak. Szerencsédre inasom Pesten maradt s uttevele nálam van. Vedd a málhát, e perctől fogva szolgám vagy.

Lementek, beültek a hintóba s szerencsésen eljutottak az állomásig, ott gyorskocsira ülve tovább siettek. Csak az uton tudta meg Viktor, hogy kit mentett meg. Az az ember a magyar ügy legveszedelmesebb kéme volt, az említett ezredes előtt el volt árulva s midőn őt szobájába fölvitte, vallatás alá fogta. Az ember látta, hogy elvan veszve, egy gyors mozdulattal oly ügyesen szurta le az ezredest, hogy az szörnyet halva rogyott össze. Ekkor hirtelen kiszedte zsebéből a fontos államiratokat s Viktorhoz menekült. Ez az ember volt Jakab.

— A mártonfalvi házaló? kérdé csodálkozva Zoltán.

— Ez csak álarcos volt. Így gyanútlanul élhetett Viktor közelében, eltűnhetett, amikor Viktor akarta, senki sem látta a benne Viktor titkos megbízottját. Csak később vette magához, mikor érdekei már úgy kívánták s félt, hogy megszökik.

— Nos? tovább, tovább! sürgeté Zoltán.

Bécsben Páris felé egy osztrák ezredes családjával kerültek egy coupéba. Az ezredes nejével, egy kis fiával és inasával utazott. Az inasok szokás ellenére egy coupéban voltak gazdáikkal, Viktor embere persze nem válhatott külön. Kivülök még egy kedélyes kereskedő utazott velük, magyarországi német volt s az említett ezredest ismerte s néven szólította. Ha jól emlékszem Bergmann Károlynak nevezte.

— Ah! kiáltá Ilma, — már most tudom, kikről van szó.

— Jakab a coupéban lévőket mindegyikét ismerte, csak urát nem, annál érdekesebb volt neki a jelenet. Amint a francia határt elérték, a kedélyes német kereskedő egyszerre csak megszólt magyarul: „No edes uram öcsém már most üthetik bottal a nyomunkat a németek, nincs

— Nézze, — mondá most Ilma kissé oldalt vonulva, — hoga kíván önnel családunk érdekében beszélni.

Zoltán elbámulva tekintett föl:

— Hugom? —

— Én vagyok itt, Zoltán! mondá előlépve Hermine.

— De hát mi jutott neked eszedbe?

— Mikor a bevásárlások után hazajöttem, leveledet találtam asztalomon, melyben azt írod, hogy rögtön Mártonfalvára kell utaznod, mert a Mártonfyakat veszély fenyegeti s nem tudod, mikor jöhetsz haza — ezért siettem utánad, mert azt hiszem szükséged lesz rám.

— Roszul hiszed s helytelenül tetted, hogy utánam jöttél, mert nem avathatlak be ez ügybe, erre nem vagyok felhatalmazva.

— Ne itélj hirtelen, bizonyosan szükséged lesz rám. Nem kívánom, hogy elmondd a történeteket, csak azt engedd meg, hogy én mondhassam el neked azt, amiről azt hiszem, szükséges tudomást szerezned.

— Nos, meghallgatlak, beszélj.

— A kisasszony be van avatva az eseményekbe?

— Szólj bátran, neki mindent kell tudnia.

— Jó, tehát engedd meg, hogy előbb kifejezhessem, minőnek képelem én most a helyzetet.

Leültek mind a hárman. Ilma az ablakhoz vonult s odaült Emmi kis varrő-asztalkájához, s miután Hermine előbbi helyére a karszébe ült le, Zoltán vele szemközt a pamlagon foglalt helyet.

— Tehát — kezdé Hermine — a tábornok családja fenyegetve van, hogy nevét és vagyonát veszti el, a tábornokné nem tudja bebizonyítani, hogy férjével törvényes formások szerint esküdt meg s én azt hiszem, ti most ilyes iratot kerestek.

Zoltán és Ilma csodálkozva néztek Herminre.

— Ki mondta neked ezt? kérdé Zoltán.

— Senki, csak következtetem azokból, amiket tudok. A bajnak egy másik oldala is van. Valaki a tábornoknének megmentőül ajánkozott, a megmentés feltétele, hogy nőül megy hozzá.

— Ah ez megfoghatatlan! kiáltá Zoltán, — honnan tudod te mindezeket?

— Régen tudom, ismerem már tervben, csak vártam

UJDONSÁGOK.

Kérelem lapunk t. megrendelőihez.

A kiadóhivatal a nagy számu hátralékosokat levelezőlapon szólította föl a fizetésre. Kérjük, sziveskedjenek e felszólításnak mielőbb eleget tenni, hogy a póstai megbízás költségét s kellemetlenségét elkerüljük. A lapot csak akkor tarthatjuk fön, ha a megrendelők pártfogása nem névleges. Azoknak a megrendelőknek, kik többszöri felszólításunk dacára szeptember óta (6 $\frac{1}{2}$ hó) semmit nem fizettek, a kiadóhivatal póstai megbízást küld, kérve s remélve azok beváltását. Együttal bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy az új negyedév elejéig (április 1-éig), amennyiben előfizetésük lejár, sziveskedjenek az előfizetést, vagy kötelező jelentkezést jó előre megújítani s ebben a napilappá alakulás terve gátul ne szolgáljon. Kérjük egyttal lapunk terjesztését is. Feleslegesnek tartjuk a mai viszonyok közt bizonyítgatni, hogy ily lapra szükség van. Az ultramontanizmus, a politikai s társadalmi retográd irány napenkinti fejlődése, az alszabadelvűek s a klérikalís sajtó támadásai eléggé ékesen szólnak emellett. De ily, teljesen önerejére s az eszme hatalmára támaszkodó vállalat csak úgy állhat fen s egy fejlődhetik, ha képes megtörni azok közönyét, kikért küzdeni hivatva van. Ellenkező esetben a léteért folytatott küzdelemben kellene elverzenie. S őszintén meg kell vallanunk, hogy a közönség pártfogása sem kitűzött céljainkkal, sem áldozatainkkal nem áll arányban. Eddig a lelkesedés és kötelességtudás tartott meg helyünkön. A közönség lelkesedésétől, s ha szabad ezt mondanunk, kötelességtudásától függ, hogy ott továbbra is megmaradhassunk s a zászló, melyet eddig fennen lobogtattunk, ki ne essék kezünkéből. Az új negyedév közeledte a legjobb alkalom arra, hogy eddigi hiveink megmaradjanak zászlóink alatt és ujak sorakozzanak alá.

Kossuth-gyász. Az egész ország visszhangzik az emlékeztől — a nemzet nagy halottját most, halálának évfordulóján változatlan kegyelettel ünnepli halás nemzete. Sárospatakon a főiskolai ifjuság ünnepélyes gyászisteniszteletet tartott, melyen Demeter Bertalan főisk. szénior mondott megható imát; Budapestén a deáktéri ev. templomban Horváth Sándor, S.-A.-Ujhelyben a ref. templomban Fejes István, az ág. ev. templomban Materny Imre mondott beszédet. Nyiregyháza szentén gyászisteniszteletet voltak, H.-Szoboszlón a városháza termében gyűltek össze, Kolozsvárt, Vácott, Monokon, Tállyán, Debrecenben — mindenfelé megünnepelték Kossuth Lajos halálának első évfordulóját.

Léva — mint tudósítónk írja — csendes, de megható ünnepet rendezett Kossuth Lajos halálának évfordulóján. Reggel nyolc órakor gyűlt össze a közönség élén a város tanácsával az ág. ev. templomban, hol a két ünnepi karének közt Bándy Endre lelkész mondott imát.

Az eperjesi ev. coll. főgymn. Magyar Társaság. 1895. március hó 20-án, szerdán d. u. 3 órakor a collegium nagytermében Kossuth Lajos hazánk nagy fia halálának évfordulóján emlékünnepélyt rendezett. Műsora volt: Elnöki megnyitó. Tartotta Szigethy Lajos dr. Kossuth-nóta. Énekli a gymn. dalkör. Kossuth emléke. Irta Csengey Gusztáv. Előadta Kázsley Béla. Kossuth Lajos és II. Rákóczy Ferencz, Irta és felolvasta Florián Károly. Egy könyv (Horv. M.: A függetl. harc. tört.) olvasása közben. Irta Tompa Mihály. Előadta Mozsán István. Talpra magyar. Énekelte a gymn. dalkör.

Egy klérikalís szerkesztő-képviselő botránya. A „Pesti Napló” f. hó 20. esti lapja Bartók Lajos képviselőről, a „Bolond Istók” élclap szerkesztőjéről és hirneves magyar íróról oly dolgokat ír, melyek, ha csakugyan igazak volnának, őt társadalmilag s a közélet terén tönkre tenni képesek. Azt írja ugyanis a „P. N.” a nevezett képviselőről, ki a polgári házasságot is azért nem szavazta meg, mert az az erkölcsöket megrontja, hogy egy tisztességes budapesti iparos csinos feleségét Budapestén, nyílt utcán otromba ajánlatokkal üldözte, anyósa lakásaig felkísérte s végül a segítségül hívott férj Bartókot megverte s kilökte; Bartók szerint az egész affér félreértésből származott s a férjet Abrányi

Kornél és Pázmány Dénes által párbajra hivatva ki. A férj, ifj. Megyelka József megnevezte ugyan segédeit, Horváth János és Madary Gábor személyében, de úgy Madary, mint Megyelka úgy tartják, hogy Bartóknak elégtétellel nem tartoznak. A „P. N.” f. hó 21. száma közli Bartók védekezését, de egyttal az inzultált asszony előadása alapján még kompromittálabb módon írja le a vérlázító, kalandot. Bartók a „P. N.” szerkesztőjét, Vészi Józsefet, e közlemény miatt kihivatta.

A Békési Gyula kir. tanácsos tankerületi főigazgató ösmert ügyében igen fontos és érdekes fordulat állott be. Ugyanis Békési Gyula annak igazolhatása céljából, hogy az öngyilkossá lett Némethy Károly az édes anyjához irt bucsu-levelében őt az Emke kárára állítólag elkövetett sikkasztással nemcsak hogy nem vádolta, de az egész levélben Békési Gyulának még csak nevét sem említette fel és a hirhedt névjegyekről még csak említést sem tett: kérte a kir. törvényszéket, hogy ezen levélnek hiteles másolatát nékie, megbízott ügyvédé, Dr. Kardoss Samu utján adassa ki. — E hó 18-án Kardos Samu ügyvéd következő végzést kapta: Az 1894—895. B. sz. alatt Dr. Kardos Samu ügyvéd, mint Békési Gyula kir. tankerületi főigazgató megbízottja által benyújtott kérvény folytán értesítettik a folyamodó, hogy az öngyilkossá lett Némethy Károly által édes anyja részére hátra hagyott bucsulevélnék másolata ki nem adható, mivel maga az eredeti levél e bírósághoz soha be nem adatott, eltűnt és ez ideig nem volt feltalálható. — Hogy mi módon tünt el ezen levél s kit terhel a sikkasztás vádja: azt még eddig nem lehetett ki-puhatolni, noha ezen levél eredetije lett volna hivatva kideríteni a való igazságot; de Harsányi Gusztáv központi vizsgáló bíró, páratlan energiával és szorgalmával, az egyes tanuk vallomásai alapján, majdnem szó szerint összeállította az elsikkasztott levél szövegét. Így tehát rövid idő múlva ki fog derülni, hogy a szenzációs ügyben mi volt az igaz s az igazságszolgáltatás kimondhatja a maga ítéletét.

A királyhelmezi kasszabetörők. F. hó 21-én éjjel — mint tudósítónk írja — a király-helmezi kir. adóhivatalt feltörték. A rablók, kik 4—5-en lehettek, az ablakon hatoltak be, először az ellenőr asztalfiókját azután a vasajtót törték fel. A Wertheim-szekrényhez bejutva, annak oldalán lyukat furtak. Már csak 10—15 perc választotta el őket attól, hogy a 6000 frt készpénzt s 4000 frt értékű papírt elkezeljék, midőn valamizajt hallva, elfutottak. A merész betörők mindössze 70 krt vittek el. A nyomozás megindult.

Spanyolország bajai. Spanyolországot sok nagy baj bántja mostanában; Kuba szigetén forradalom tört ki, melylyel nem képes boldogulni; a kubai csapatok számára önkénteseket akart toborzani a kormány, de különösen a katonatisztek száználmasan csekély számmal jelentkeztek. Emiatt a lapok megtámadták őket s gyávasággal vádolták. 2—300 katonatiszt aztán betört több lap szerkesztőségébe s ott mindent összezuzott, a munkatársakat véresre verte. A tisztek s a hadügyminiszter a katonai büntető törvény szerint akarták a hirlapírókat megfenyíteni, a Sagastaminiszterium többi tagjai a polgári büntető törvény szerint. A szabadelvű Sagasta kormány be is adta lemondását, Martinez Campos tábornagy lett a madridi helyőrség parancsnoka, ki a tiszteket is fékezi, de az újságírókat is lelövetéssel fenyegeti, ha a hadsereg ellen irni merészelnék. Most pedig az ország egyik leg-szebb hadihajója, a „Regens Királynő” sülyedt el a nyílt tengeren, midőn a Madridba küldött marakkói diszküldöttséget akarta Tangerbe visszaszállítani. A marakkói küldöttség s több, mint 400 tiszt és katona lelte halálát a tengerben.

Herman Ottó muzeumi igazgatóór. Xantus János halálával tudvalevőleg a nemzeti muzeumban megüresedett az igazgatói állás s ez állást a közoktatásügyi miniszter Herman Ottónak, a kitűnő tudósak ajánlotta fel. Herman Ottó kijelentette, hogy a díszes állást elfogadja s a flóterjesztés a kinevezésre vonatkozólag már meg is történt. Minthogy ez az állás a képviselőséggel inkompatibilis, Herman lemond a képviselőségről és így nemsokára új képviselőválasztás lesz Miskolcon.

22 ezer forintot sikkasztott el Győrben, Klopfer Miksa póstasegéd s aztán megszökött. A rendőrség erősen nyomozza a 25 éves fiatal embert.

Felhívjuk olvasóink figyelmét dr. Bartha Béla következő munkáira: 1) *Statisztikai tanulmányok a magyar protestantizmusról.* Ára 80 kr. 2) *Laveleye Emil egyházpolitikai tanulmányai.* I. A katolikus népek jövője. II. A klérikalís párt Belgiumban. A szerző özvegye által egyedül jogositott magyar fordítás. Ára 80 kr. 3) *A pápaság jövője.* Irta Laveleye Emil. Fordította dr. Bartha Béla. Ára 20 kr. A felsorolt munkák a fordítónál Sárospatakon kaphatók. Mindezeket a műveket a kritika teljes méltánylásban részesítette, Laveleye pedig a világiroda, lom legjelesbjei közé tartozik. *Lapunk előfizetői ha a megrendelésnél e körülményre hivatkoznak, 25% kedvezményben részesülnek.*

ORSZÁGGYÜLÉS.

Képviselőház ülése márczius 18. Napirend előtt a Ház harmadizbeni felolvasásában is megszavazta a multhéten elfogadott helyi-érdekű vasutakról szóló törvényjavaslatokat, valamint a zárszámadás vizsgáló bizottság jelentését.

Következett a mentelmi bizottság jelentése, Holló Lajos és Bartha Miklós mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában. A bizottság véleményét Krajszik Ferencz előadó indokolta meg, ki az említett képviselőknek, — a „Magyarország” című politikai lapban megjelent „Óriási korrupció” és „Botrány” c. a Wekerle kormányt érzékenyen sértő cikk miatt — kiadatását javálja. Ezzel szemben Szalay Imre és Polónyi Géza élesen kikélték az ellen, hogy az ellenzéki képviselők ellen valóságos üldözés folyik a házban, míg a kormánypárti lapoknak és embereknek szabad akármilyen módon támadni az ellenzékét. Ők tehát a bizottság véleményét nem fogadják el, mert abban politikai zaklatást látnak. Erre meg csete paté fejlődik ki s Polónyi által benyújtott kérvény folytán a ház zártullessé alakult, majd aztán Holló és Bartha képviselők mentelmi joga felfüggesztetett. Ezután felfüggesztetett még több képviselő mentelmi joga, köztük a Győrffy Gyuláé is rágalmazás vétségének bünrészessége miatt.

Az ülés végén Hortoványi József sürgős interpellációt intéz a belügyminiszterhez, arra vonatkozólag, hogy van-e tudomása azon választási szabadságot korlátozó tényről: miszerint Nyitrán a márc. 20-án tartandó képviselőválasztáson az ellenzéki választók meg fognak motoztatni.

Márczius 19. Perczel Dezső belügyminiszter válaszolt Hortoványi Józsefnek sürgős interpellációjára, a nyitrai választás ügyében. Felolvassa az alispánnak hozzá küldött jelentését, a melyben el van mondva, hogy a megzavart rend helyreállítása érdekében ugyszintén a tetteges összeütközések elhárítása, valamint a néppárt részéről alkalmazott terrorizmus elleni védelem szempontjából a főszozabirák katonai karhatalmi oltalmat kértek. Evégett rendelt ő ki oda katonaságot, a melyet, minthogy a kasszárnnyában elhelyezhető nem volt, nemcsak a püspök és a papság lakásán szállásolt el, hanem a kormánypárti választóknál is. Egyébiránt kijelentette: törekvése az, hogy minden választó szabadon gyakorolhassa jogát. A Tarnóczy-féle proklamációra pedig az volt a válasza, hogy eddig sem a központi választmánytól, sem másfelől hozzá panasz nem érkezett; így tehát egy hirlapi közlemény alapján nem indíthat meg eljárást. Kéri válasza tudomásul vételét.

Erre Hortoványi József reflektált, indokolva álláspontját azzal, hogy tudomása szerint a kerületben semmi csendzavarás nem történt, egyetlen kihágás nem adta elő magát s ezért nem is volt ok a katonaság szállítására. Majd felolvassa Tarnóczynek a Budapesti Hirlapban megjelent proklamációját, s ezzel igazolja, hogy a választók szabadsága a legnagyobb törvénytelenességgel illetetik s így a választ tudomásul nem veszi. A proklamációra a belügyminiszter kijelenti, hogy nem tudja, vajjon apokrif-e vagy valódi?

Erre a szavazás következett, a választ tudomásul szolgált-ugyszintén az Ólay Lajos kérdésére adott válasz is elfogadtalott, minek kö-

vetkeztében az ülés bezárattott és a képviselőház a főrendek üléséért egy pár napig szünetelni fog.

Főrendiház ülése. Márcz. 20. Napirend: Az 1895. évi államköltségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Gróf Zay Miklós a néppárt programjában helyesli a szociális és gazdasági törekvéseket, de sajnálja, hogy felekezeti lobogók alatt küzd. Konstatálja a parlament munkaképtelenségét, a melyet a gazdasági válságnak és az egyházpolitikának tulajdonít, mely utóbbit ő most is ellenez. A gazdasági válság okául pedig a merkantilizmus túlzott pártolását tartja, míg a nemzetiségi kérdés megoldási módját abban találja, hogy adasannak meg a haza minden hű fiának a boldogulás feltételei s erősítse a kormányt a földbirtokos osztályt, mely hivatva van az állameszmét a nemzetiségi vidékeken is fenntartani. Végül rámutat arra a veszélyre, mely a horvát nyelvű országok egyesítése körül rejlik s itt ajánlja Dalmáciának Magyarországhoz való visszacsatlását. A költségvetést nem fogadja el.

Báró Vay Béla mondta el ezután kormányparti beszédét, melyben bizonyította a költségvetés reálitását és vigasztalta a kormányt, hogy a törvényjavaslatnak háromféle ellenzője nem a kormány hazafiságát, vagy a miniszterek tehetségét támadják, hanem inkább az általa képviselt párt ellen intézik rohamukat, a szabadelvű párt és annak elvei ellen.

Gróf Esterházy Miklós Mórincz a szabadelvű párt alakulásával foglalkozván, azt állítja, hogy az 20 év óta egy eszmére, t. i. az államomnipotenciájának létesítésére törekedett, melynek betetőzése képen most előidézte a valláspolitikai harcot, a minnek ellenében megindult országos szintű egy erős mozgalom, azzal a főprogrammal, hogy a Magyarország polgárainak lelkiismeretébe való beavatkozást tenni nem fogja.

Ez a mozgalom teremtette meg a napjainkban hazafiatlan és könnyelmű politikával vádolt néppártot, a melynek ő büszkén tartja magát főkorifeusának, ezért tehát a vallásos érület védelmének szempontjából küzdeni fog a míg csak az alkotmány és törvény határa ezt megengedi.

Ezután Wlassics minisztert támadta igen élesen azon vád ellenében, a mely a miniszternek a csáktornyai választókhoz irt proklamációjában foglaltatik: miszerint azokat, kik a törvények ellen korteskednek, ártutóknak nevezi. Ezt a vádat magáról elhárítván, a költségvetést gyakorlati szempontból elfogadja.

Wlassics Gyula valás- és közoktatásügyi miniszter reflektált azonnal Esterházy beszédére. Kijelentette, hogy a gróf által említett csáktornyai felhívásba beiktatott kitételek tudomással nem bírt, különben megakadályozta volna, hogy öfelsége személye pártpolitikai küzdelmekbe bevonassék. Ezután az egyházpolitikára tért s hosszasan indokolta, hogy a javaslatokkal a kormány a lelkiismereti szabadságba avatkozni nem fog, csak azt követeli, hogy a felekezetek abban, a mi az állam hatásköréhez tartozik, az állami törvényt respektálják. Sőt az igazi szabadelvűség égisze alatt fog még csak a vallásosság felvirágozni.

Ifj. Gróf Széchenyi Imre főleg a gazdasági válsággal s ebben is egy tényezővel, az árak hanyatlásával foglalkozott, a mit a monometalizmus több államban történt elfogadásának tulajdonít.

Utána gróf Zichy Nándor mondotta el filippikáját, melyben nemcsak finánciális, hanem általános politikai szempontból támadván az előirányzatot, az ezt előkészítő, — túlzó és chauvinista — politikai irányt aijapában roszszalta s különösen hibáztatta az adórendszer, a mely ma nem kataszter alapján fizettetik, hanem nyög a nagy adó alatt a kisbirtokos és a szegény nép. Ezután a néppártot védelmezte. Beszédére a pénzügyminiszter válaszolt, a mi megint provokálta Zichyt. Ezzel általánosságban a javaslat többséggel elfogadtattott.

A részletes tárgyalásnál egyedül a budapesti kir. egyetem tételénél történt felszólalás, a minnek megtétele után az egyes tételek minden vita nélkül tárgyalattak le.

Főrendiház ülése márc. 21. A főrendiház e napi ülésén Esterházy M. M. interpellált a nyitrai választási visszaélések ügyében, mire Perczel belügyminiszter megnyugtató választ adott. Majd következett a vallás szabad gyakor-

latáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Czorda, Wlassics kultuszminiszter, Beóthy, Keglevich gr., Prónay Dezső br., ifj. Széchenyi Imre gróf mellette, Dezewffy püspök, Vécsey J. br. ellene szözlöttek. A szavazás eredményét a nagy zavarban nem lehetett konstataálni; az elnök szerint 119 szavazott a javaslat mellett, 118 ellene. A szavazást másnapra halasztották, azóta azonban meg van állapítva, hogy a szavazatok egyenlők voltak s az elnök fog dönteni.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Kompromisszum. Mint a napi lapok bőséges közleményeiből ismeretes, most már konkrét formát öltött az a ruganyos kijelentés, melyet Wlassics kultuszminiszter miniszteri programbeszédjében tett; mely szerint a kormány a még függőben levő egyházpolitikai javaslatok lényegét nem érintő, de azokat enyhítő módosítások elől nem fog elzárkózni. A kormány és szabadelvű főrendiek már meg is egyeztek a módosításról. E hó 19-én volt tudvalevőleg a liberális főrendek konferenciája, Orczy Béla br. elnöklété alatt, melyen Bánffy, Perczel, Fejérváry és Jósika miniszterek is résztvettek. A módosítás szerint a felekezetnélküliségre vonatkozó §§ elesnek a vallás szabad gyakorlatára vonatkozó törvényből; ezek viszonyait a miniszterium rendeletileg fogja szabályozni, de kötött marsrutával. Ugyanis a felekezetnélküliség elvileg tulajdonképp mintegy meg nem engedettnek tekintetik, vagyis az ilyenek jogviszonyai csak addigra szabályoztatnak, míg valamely bevett felekezetbe be nem lépnek. Ez azonban csak olyan körösi szentelt-víz-féle formula, mert a belépésre nem kényszeríthetők; amellet az így kiléptettek huzamos ideig tartoznak elhagyott egyházukkal szemben fenállt kötelezettségeiket teljesíteni, hogy pusztán anyagi érdek ne lehessen a felekezetnélküliség indoka; az ilyenek gyermekei valamely bevett vallásfelekezetben nevelendők, a kormányrendelet betérjesztendő az országgyűlés két házában s a törvényhozás beleegyezése nélkül vissza nem vonható s nem módosítható. A zsidóreceptió változatlanul fennmarad.

Mindig nyíltan kimondottuk, hogy lapunk álláspontja a valódi és teljes lelkiismereti szabadság. A kormány által a főrendiházi ellenzéknek tervezett engedmények sok tekintetben a lelkiismereti szabadság lényegét érintik. De mivel mégis nagy haladás lesz az, hogy a kötelező polgári házasság, polg. anyakönyvvezetés és a zsidóreceptió egészen, a lelkiismereti szabadság elismerése pedig az eddiginél tagabb keretben megvalósul; s mivel tényleg megnyugtatólag hat a létező bevett felekezetekre a felekezetnélküliség korlátozása: e módosítással szemben ellenzéki állást elfoglalnunk alig lehet. Oly nagy, oly messzeható reformok egész sorozatát vetette föl a Wekerle-kormány, hogy nem csodáljuk, ha a küzdelemben egy része most még meg nem valósulhat s eszményileg a legfontosabb része. A teljes lelkiismereti szabadság elve is kivívja majd a diadalt.

Püspöki és klérkális főrendi konferencia volt e hó 19-én, természetesen külön, Budapesten s mind a főpapság, mind a klérkális arisztokraták elhatározták, hogy a kormánnyal, a függőben levő javaslatokkal és a módosításokkal szemben eredeti álláspontjukat fentartják.

Kossuth Ferenc képviselőjelöltsége. A napokban hunyt el Csigó Pál, a tapolcai kerület kormányparti képviselője. Az ottani függetlenségi párt hívei Kossuth Ferencnek ajánlották föl a jelöltséget, ki azt el is fogadta s nem sokára leutazik a kerületbe. Itt említjük meg egyuttal, hogy a nyiregyházi hölgyek azon alkalomból, hogy K. F. először töltötte itthon a március 15-ét, szép albummal lepték őt meg; e gyöngéd megemlékezést meleg hangu levélben köszönte meg Kossuth Lukács Ilonkának (Lukács Ödön esperes leányának) s lengyelfalvi Eröss Ilonának, kik az album dedikációját aláírták.

A pápa f. hó 18-iki allokúciójának első része a magyarországi kötelező polgári házassággal s illetve az erre vonatkozólag elfogadott

törvényvel foglalkozik. A pápa elítéli e törvényt, mint Krisztus akaratával ellenkezőt, de egyébként semmi újat nem mond az allokúcióban.

Nyitran Latkóczy Imre államtitkárt 930 szavazattal, vagyis 620 szótöbbséggel választották meg képviselőnek gr. Zichy János ellenében.

Külföld.

A 25. § Ausztriában. E tárgyról szóló tudósításunkat következőkkel egészíthetjük ki: A bécsi egyetem nagy dísztermében, mint tudósítónk telefonozza, mintegy kétszáz egyetemi hallgató gyűlést tartott e hó 16. délután Müller rektor elnöklété alatt. A gyűlés egyetlen tárgya az volt, hogy a véderőtörvény 25. §-a ellen állást foglaljanak. A rektor, megnyitó beszédében maga hangsúlyozta, hogy a terhes, sőt nyomasztó hatású törvénynek egyik sérelmes intézkedését okvetlenül meg kell változtatni.

A második szolgálati év a tanulmányok folytatása elé legyőzhetetlen akadályokat gördít. O maga nyújt be egy határozati javaslatot, amely mindezt kimondja. Az ifjuság zajos helyesléssel elfogadta a határozati javaslatot és zajosan megéljenezte a rektort, aki megígérte, hogy a hallgatók kérvényét a 25. § megváltoztatása iránt személyesen fogja átnyújtani a képviselőház elnökének és a hadügyminiszternek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Scriptor. A cikk mielőbb jön. — **Keck Zsigmond** urnak Cservenka. A 3 frt tényleg befolyt. — **Csiki József** urnak M. Záh. Az 1 frt 50 kr. befolyt. — **Isten népe.** A költemény nem közölhető. — **Lapunk barátjait bizalommal kérjük,** hogy vidékük nevezetesebb polit. társadalmi, egyházi és iskolai eseményekről röviden és azonnal legyenek szivesek értesíteni.

HIRDETÉSEK.

Mária-czelli
Gyomor-cseppek

nagyszertben hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfútság, savanyu, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörös szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorhoidáknál.

Említett bajknál a **Máriaczelli gyomorcseppek** évek óta kitanóknak bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerész **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valóságát bizonyítom”.

A **Máriaczelli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kincsesy Péter és Éliássy Imre gyógyszerészeiben.